

Література

1. Кручек О. А. Екологічний туризм як важливий чинник сталого розвитку туристичної галузі (праксеологічний аспект) / Кручек О. А. // Наукові записки КУТЕП Серія «Філософські науки». – 2010. – № 7. – С. 144-159
2. Проект Закону України «Про сільський та сільський зелений туризм» від 23 жовтня 2003 р. № 4299, внесений народним депутатом України В. Кафарським (перше читання).
3. Рутинський М.Й. Сільський туризм: Навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К., Знання, 2006. – 271с.
4. Уряд схвалив концепцію Державної програми розвитку сільських територій / Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=243271256.

КАБІНЕТ-ЛАБОРАТОРІЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ ЯК НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

*Грицай Н.Б.
Рівне, Україна*

Підготовка майбутніх учителів біології є найбільш ефективною тоді, коли вона проводиться в умовах, максимально наближених до професійної діяльності. Студенти мають бути ознайомлені із видами методичної діяльності вчителя, основними засобами навчання біології, матеріально-технічною базою.

Важливе значення у викладанні біології в загальноосвітніх школах має спеціально обладнаний кабінет, в якому зібрано необхідні наочні посібники для результативного вивчення предмета. З огляду на це під час методичної підготовки майбутніх педагогів в умовах ВНЗ важливо створити модель шкільного кабінету біології, щоб студенти практично навчилися організовувати навчальний процес, використовуючи необхідне обладнання.

Вимоги до облаштування шкільного кабінету біології висвітлено у працях Н. Палійчук, Н. Пугал, А. Розейштейна, Д. Трайтака та ін. Особливості проектування кабінету методики навчання біології розкрито в дисертаціях Л. Орлової та О. Арбузової. Проте в Україні теоретичні засади створення кабінету методики навчання біології ще не були предметом спеціальних наукових досліджень. Варто лише виокремити публікацію В. Сагарди про кабінет методики викладання фізики Ужгородського університету (2000) [4].

Досвід викладання методики навчання біології у ВНЗ дав підстави стверджувати, що створення кабінету-лабораторії методики навчання біології – необхідна умова якісної підготовки студентів до подальшої професійної діяльності в закладах освіти. Навчаючись у такому кабінеті, майбутні педагоги ознайомлюються з основними наочними посібниками з біології та методикою їх використання в навчальному процесі, у них формується правильне уявлення про облаштування кабінету біології.

Кабінет методики навчання біології РДГУ обладнано як типовий шкільний кабінет біології (відповідно до Положення про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів [2]), в якому сконцентровано всю необхідну матеріально-технічну базу: наочні засоби навчання, прилади та обладнання, ТЗН тощо. Проте в цьому кабінеті містяться матеріали не тільки зі шкільного курсу біології, а й з методики її навчання. Зокрема, портрети вчених-методистів (В. В. Половцова, Б. Є. Райкова, М. М. Верзиліна, Д. Й. Трайтака, І. В. Мороза та ін.), схеми і таблиці з методики навчання біології «Форми організації навчання», «Типи уроків біології», «Засоби навчання біології», «Структура уроку біології», «Форми і види позакласної роботи з біології» та ін.

У кабінеті-лабораторії методики навчання біології зібрано бібліотеку спеціалізованої літератури (методичної, біологічної, психолого-педагогічної), тут зберігають продукти творчої діяльності студентів (методичні портфоліо, дидактичні картки, навчально-методичні посібники, словники методичних термінів, конспекти уроків з певних тем, сценарії позакласних заходів, розробки екскурсій тощо). До послуг студентів – сучасні шкільні програми, підручники і посібники, фахові журнали, календарно-тематичні плани, зразки конспектів, дидактичний матеріал, схеми самоаналізу уроку та багато іншого.

Кабінет обладнано комп'ютером та мультимедійним проектором, що дає змогу демонструвати студентам відеоуроки, навчальні фільми, показувати мультимедійні презентації

тощо. Детальніше про використання мультимедійних технологій у методичній підготовці майбутніх учителів біології можна дізнатися з наших попередніх публікацій [1].

Л. Орлова визначила низку функцій кабінету методики викладання біології. Погоджуємося із вченою у тому, що такий кабінет створює умови для:

- реалізації раціональних форм, методів на основі нових інформаційних засобів навчання;
- осмислення і засвоєння нової інформації на основі матеріальних засобів;
- інформування в різних галузях біологічних знань відповідно до їх потреб;
- розміщення необхідних комплексів спеціалізованих меблів та навчального обладнання, що відповідають специфіці навчання поглибленого курсу біології;
- активної і різноманітної творчої самостійної діяльності студентів, зокрема дослідницької, з використанням засобів навчання [3, с. 363].

Створений нами кабінет-лабораторія методики навчання біології забезпечує викладання однойменної дисципліни «Методика навчання біології» та інших навчальних дисциплін методичного спрямування («Методика позакласної та позашкільної роботи з біології», «Методика проведення біологічних екскурсій», «Основи натуралістичної роботи в школі і позашкільних закладах» тощо). Тут проводять різні види лекцій (зокрема мультимедійні), практичні і лабораторні заняття, консультації до виконання курсових і кваліфікаційних робіт та захист цих робіт, контроль самостійної роботи студентів, модульні контрольні роботи, захисти проєктів, методичних портфоліо, заліки та екзамени.

Крім того, у кабінеті-лабораторії організують засідання проблемних груп, наукових гуртків методичного спрямування, виконують індивідуальні навчально-дослідні завдання тощо.

Робота лабораторії методики навчання біології спрямована на розвиток у студентів методичного мислення, креативності у розв'язанні методичних задач, уміння виконувати дослідницькі завдання, аналізувати власну методичну діяльність. Майбутні педагоги вчать методично грамотно планувати і проводити уроки та позакласні заходи, підбирати раціональні форми і методи навчання, знайомляться з інноваційними освітніми технологіями та їх використанням на уроках біології та ін.

Кабінет-лабораторія є місцем організації науково-методичних конференцій і семінарів, проведення майстер-класів кращих учителів міста і області, круглих столів, біологічних інтелектуальних ігор та конкурсів.

Отже, створення кабінету-лабораторії методики навчання біології – необхідна умова якісного засвоєння методичних знань студентів та формування їхньої методичної компетентності. Кабінет як навчальне середовище створює умови для глибшого пізнання студентами методичних істин, розвитку методичних умінь і навичок, реалізації індивідуальної траєкторії методичного становлення, вироблення індивідуального методичного стилю. Результатом роботи майбутніх учителів у лабораторії стали зміни в розумінні ними змісту методичної діяльності, у визначенні її мети та виборі методичного інструментарію для реалізації навчально-виховного процесу.

Завданням наступних досліджень буде детальний аналіз функціонування лабораторії методики навчання біології.

Література

1. Грицай Н. Б. Використання мультимедійних технологій у методичній підготовці майбутніх учителів біології / Н. Б. Грицай // Інформаційні технології в освіті : зб. наук. праць. – Херсон : ХДУ, 2012. – Вип. 13. – С. 107–113.
2. Наказ Міністерства освіти та науки України від 14.12.2012 № 1423 «Про затвердження Положення про навчальні кабінети з природничо-математичних предметів загальноосвітніх навчальних закладів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0044-13>
3. Орлова Л. Н. Система методической подготовки учителей биологии в педагогическом вузе : дис. доктора пед. наук : 13.00.02 / Орлова Людмила Николаевна. – Омск, 2005. – 382 с.
4. Сагарда В. В. Кабінет методики викладання фізики і підготовка вчителів фізики в умовах університету / В. В. Сагарда // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Фізика. – 2000. – Вип. 6. – С. 94–97.